

Haarlem

Gemeente Haarlem

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511 2003 PB Haarlem

Aan de leden van de raadscommissie Samenleving

Datum 7 september 2016
Ons kenmerk 521478 en 524167
Contactpersoon Dhr E. Bakker
Doorkiesnummer 023 5114250
E-mail edwinbakker@haarlem.nl
Biilage(n) Voortgangsrapportage 'Sociaal programma statushouders', september 2016

Geachte raadsleden,

Medio april dit jaar stelde het college het 'Sociaal programma statushouders' vast. Dit besprak wethouder Joyce Langenacker namens het college met u tijdens uw raadscommissievergadering op 19 mei jl. Tijdens de behandeling van de kadernota afgelopen juli spraken de raad en het college ook over de ontwikkelingen rond dit programma. Het college heeft u daarbij een voortgangsrapportage toegezegd, direct na het zomerreces. Hierbij biedt het college u de rapportage over de ontwikkelingen rond het 'Sociaal programma statushouders' aan.

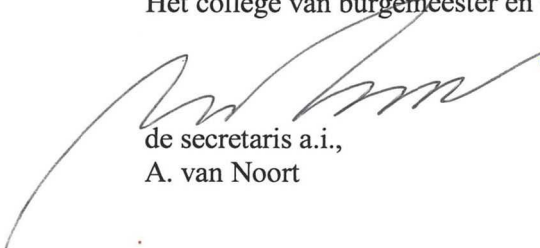
Met deze rapportage informeert het college u ook over de uitvoering van motie 7 'inzet vrijwillige mensenrechtenambassadeurs' en motie 30 'werk is de beste inburgering'. Deze moties waren aangenomen door de raad bij het vaststellen van de programmabegroting 2016 in november 2015.

Bij de septembercirculaire worden de financiële effecten van de op 28 april toegezegde rijksbijdragen definitief bekend. Met u is afgesproken dat u daarop een aangescherpte raadsnota 'Sociaal programma statushouders' voorgelegd krijgt. Het college verwacht u de nieuwe raadsnota in oktober toe te sturen.

De Haarlemse samenleving spant zich in om voor vluchtelingen en statushouders een vangnet te creëren dat bijzonder is in Nederland. We hebben het over goed georganiseerde en bevlogen vrijwilligers, betrokken en geïnspireerde ondernemers en maatschappelijke partners die hun meerwaarde voor de Haarlemse samenleving bewijzen. Het college is zeer erkentelijk voor de grote betrokkenheid vanuit de stad. En wij laten ons ook hierdoor inspireren. Aan allen; dank!

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris a.i.,
A. van Noort

de loco-burgemeester,
drs C-Y Sikkema

Voortgangsrapportage ‘Sociaal programma statushouders’ september 2016

Inhoud

- Inleiding
- Ambitie en uitgangspunten
- Ontwikkeling financieel kader
- Doorlopende leerlijn voor taalontwikkeling
- Participatieverklaringstraject en maatschappelijke oriëntatie
- Maatschappelijke integratie
- Ontwikkeling GVA-locatie Zijlweg 245
- Gevolg versnelde sluiting De Koepel door COA
- Gezondheidszorg
- Onderwijs
- Werk en inkomen: invulling motie 30 ‘werk is de beste inburgering
- Invulling motie 7 ‘inzet vrijwillige mensenrechtenambassadeurs’

Ambitie en uitgangspunten

In het ‘Sociaal programma statushouders’ hanteert het college als centraal uitgangspunt: “Dat aan nieuwe Haarlemmers vergelijkbare kansen geboden worden als aan autochtone Haarlemmers. Op onderdelen dient hiertoe een extra inspanning geleverd te worden.” Kennis van de Nederlandse samenleving en normen en waarden, taalvaardigheid, participeren in de samenleving door scholing, werk, het opbouwen van een sociaal netwerk, meedoen met activiteiten en/of vrijwillige inzet en een goede gezondheid zijn de elementen waar het sociaal programma op inzet.

Haarlem Participatiestad. Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving. Wanneer mensen zelf vorm geven aan hun toekomst, voegen zij niet alleen waarde toe aan hun eigen leven, maar ook aan de samenleving als geheel." Ook van statushouders wordt verwacht dat zij naar vermogen participeren. Vragen als: ‘Hoe bouw ik een nieuw bestaan op en op welke wijze geef ik weer zin aan mijn leven?’ zijn voor het college uitgangspunt bij het ‘Sociaal programma statushouders’. De vraag ‘Wat kan ik doen voor mijn nieuwe omgeving?’ speelt hierbij een belangrijke rol.

Het college zet in op Werk. Verantwoordelijkheid nemen en meedoen in de samenleving heeft een positief effect op het integratieproces. Daarbij gaan we uit van de kracht van het individu en tegelijkertijd onderkennen we het belang van beheersing van de Nederlandse taal. We breken echter met het verleden waarin de volgordelijkheid van het leren van de Nederlandse taal en daarna het re-integratie proces een ongeschreven regel waren. “Taal leer je door te doen”.

Haarlem

Competenties en vaardigheden zijn leidend. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hebben ondersteuning nodig. Opleiding of training, duale leerwerktrajecten gericht op duurzame arbeidsparticipatie en effectieve arbeidsbemiddeling hebben dan ook prioriteit. Door het combineren van werk en inburgering, taallessen en werkstage, taalversterkend aanbod en opleiding, komt participatie dichterbij.

Wanneer mensen (tijdelijk) niet in staat zijn om te werken verwachten wij dat zij zich inzetten om te integreren en participeren. Vrijwilligerswerk, activerende dagbesteding en/of sociale activiteiten spelen hierbij een belangrijke rol. Wij vertrouwen op de kracht die ontstaat door Haarlemse burgerinitiatieven, vrijwilligers, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan elkaar te verbinden. Door samen te werken versterken we elkaar om nieuwe Haarlemmers kansen te bieden op een toekomst als Haarlemmer. Als gemeente zijn we partner, facilitator, verbinder, ondersteuner en/of regisseur.

Het 'Sociaal programma statushouders' richt zich op nieuwe statushouders, die vanaf 2016 in onze stad zijn komen wonen. Waar mogelijk maken we de beweging naar eerder gekomen statushouders.

Ontwikkeling financieel kader

Op 28 april jl. sloten het Rijk en de VNG het 'Uitwerkingsakkoord verhoogde asielinstroom', waarmee financiële rijksbijdragen zijn afgesproken voor het bevorderen van de integratie en participatie van nieuwe statushouders door de gemeenten in ons land. De financiële effecten van de rijksbijdragen worden definitief bekend bij de septembercirculaire van Rijk. In de aangekondigde nieuwe raadsnota 'Sociaal programma statushouders' nemen wij een uitgebreide financiële paragraaf op, waarin wij de financiële kaders en budgettaire bijdragen vanuit het Rijk benoemen en wat wij zien als programmakosten.

Het Rijk hanteert het motto 'geld volgt statushouder'. Als wij onze huisvestingstaakstelling niet halen, dat ontvangen wij ook minder rijksbijdrage. Ook moeten we rekening houden dat voor het aantal statushouders waarbij wij onze taakstelling niet halen de kosten van het verblijf in COA-azc bij de gemeente in rekening wordt gebracht.

Om voor aanvullende Rijksfinanciering voor maatschappelijke begeleiding in aanmerking te komen, hebben wij bij het COA voor 1 september 2016 een plan van aanpak ingediend voor het participatieverklaringstraject van nieuwe statushouders.

Als centrumgemeente coördineert Haarlem de voorbereidingen voor het indienen van een subsidieaanvraag bij het Europees Sociaal Fonds. De ESF-subsidie "Actieve inclusie" wordt o.a. ingezet om statushouders met een onevenredig grote afstand tot de arbeidsmarkt een aanvullend aanbod te kunnen doen, bovenop het re-integratie aanbod dat voor iedereen beschikbaar is. Uitgangspunt is gelijke kansen voor iedereen. Tijdens het aanvraagproces wegen wij in elke fase of de ambtelijke inzet en de kans op, en omvang van subsidie met elkaar in verhouding zijn. Procesmatig liggen wij op koers.

Doorlopende leerlijn voor taalontwikkeling

Ons doel is dat statushouders na uiterlijk drie jaar voldoende taalvaardig zijn om zelfstandig te kunnen participeren in de samenleving.

Dit jaar breidt het COA het pré-inburgeringsaanbod uit. Vluchtelingen en statushouders op COA-locaties krijgen onder meer eerder en meer taalonderwijs.

Direct na koppeling aan de gemeente Haarlem worden statushouders door het Informatiepunt Inburgering (IPI) van VluchtelingenWerk Noordwestholland op de COA-locatie proactief benaderd. Het IPI ondersteunt de statushouder bij het indienen van een aanvraag voor een DUO-lening, verstrekt informatie over hun rechten en plichten, en geeft advies over de wijze waarop, en bij welke gecertificeerde instelling zij het inburgeringstraject kunnen vervolgen.

Direct na vestiging in Haarlem kunnen statushouders bij o.a. het INTK en NLtraining hun inburgeringstraject vervolgen, ook als de officiële toekenning voor lening vanuit DUO nog niet in bezit is. Deze opleiders intensiveren het inburgeringstraject voor zover de leerbaarheid van betrokkenen dit toelaat.

Op basis van afspraken die wij met voornoemde partners hebben gemaakt is een doorlopende leerlijn voor statushouders gerealiseerd. De tijdsspanne tussen afronding van de pré-inburgering bij het COA, de eindtoets COA en de start van het formele Inburgeringstraject is hierdoor verkort. Verlies aan kennis en vaardigheden als gevolg van een tijdelijke onderbreking van het traject waarvoorheen sprake van was blijft achterwege, dit heeft een positief effect op de leercurve van betrokkenen.

Statushouders krijgen ook taalmaatjes en taallessen vanuit vrijwilligers van Hotel de Koepel & Co en de Vrijwilligerscentrale. Tevens wordt er gebruik gemaakt van het taalplein van de bibliotheek en van taallessen vanuit de welzijnsorganisaties. Via deskundigheidsbevordering vanuit de stichting Lezen en Schrijven kunnen taalmaatjes kennis en lesmaterialen in handen krijgen om met de statushouder effectief te werken aan taalontwikkeling.

Participatieverklaringstraject en maatschappelijke oriëntatie

Het Rijk heeft begin dit jaar bepaald dat alle vluchtelingen die zich in een Nederlandse gemeente vestigen een participatieverklaring moeten tekenen. Op dit moment is de uitvoering belegd bij de gemeenten, waarbij minimaal één workshop moet worden gegeven. Door het ondertekenen van de participatieverklaring tonen statushouders hun betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving en hun bereidheid om hier actief aan bij te dragen.

Vanaf september start een intensief participatietraject voor statushouders. We beginnen met de mensen die vanaf dit jaar in Haarlem zijn opgenomen. VluchtelingenWerk voert dit in onze opdracht uit.

Haarlem

In zes modules leren statushouders wat de kernwaarden van de Nederlandse samenleving zijn en wat dit kan betekenen voor hun leven hier. Begrippen als mensenrechten, vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit staan centraal in het participatieverklaringstraject. Het bevat ook oriëntatie op onze democratisch ingerichte maatschappij, rechtswaarden en arbeidsmarkt.

Maatschappelijke integratie en participatie

In het 'Sociaal programma statushouders' staat de opdracht: "Om in samenwerking met de welzijnsinstellingen DOCK, Haarlem Effect, BUUV, de Vrijwilligerscentrale en Vluchtelingenwerk, een voorstel te ontwikkelen welke aanvullende activiteiten gewenst zijn ten behoeve van de maatschappelijke participatie van statushouders." Hotel de Koepel & Co, de samenwerkende kerken en SportSupport sluiten aan om invulling te geven aan deze opdracht. Als het collectief 'Thuis in Haarlem' werken deze partijen samen.

Hun gedeelde inzicht is dat Haarlem een zeer rijk en gevarieerd sociaal maatschappelijk en cultureel aanbod heeft. Primair is niet aanvullend aanbod nodig, maar dat nieuwe Haarlemmers het aanbod moeten kunnen vinden. Zij hebben daarom voorgesteld om aan elke statushouder een 'Haarlemmaatje' te koppelen. Het Haarlemmaatje is een vrijwilliger die zorgt dat de statushouder het aanbod in Haarlem leert kennen en dat de statushouder er gebruik van maakt vanuit zijn of haar persoonlijk leven, interesses en toekomstverwachting. Via de introducties door het Haarlemmaatje kan de statushouder meedoen aan de activiteiten in de stad en zelf in de Haarlemse samenleving een netwerk opbouwen.

Het collectief organiseert de inzet en begeleiding van de Haarlemmaatjes. De gemeente financiert een professionele coördinator daarvoor en de mogelijkheden voor ondersteuning en training van de Haarlemmaatjes. Vanaf september start de koppeling tussen statushouders en Haarlemmaatjes.

Via communicatiemiddelen als een extranet en whatsappgroep krijgt het Haarlemmaatje inzicht in het aanbod in de stad en de mogelijkheid om snel met aanbieders in contact te treden. Ook kunnen Haarlemmaatjes elkaar bereiken. Niet alleen de partners van 'Thuis in Haarlem' zijn hierop actief, ook andere maatschappelijke partners zijn en kunnen hierop worden aangesloten.

Er is sprake van een nieuwe wijze van samenwerken, waarbij kennis, inzet, faciliteiten en netwerken van de betrokken partijen snel en actief gedeeld worden. Hoewel deze 'kracht van de stad' moeilijk te meten is, is dit in de ogen van het college wel van grote waarde.

De inzet van het Haarlemmaatje vindt plaats naast de inzet door VluchtelingenWerk op het gebied van maatschappelijke begeleiding. Deze begeleiding richt zich om voor een periode van twee jaar ondersteuning te bieden aan de statushouder op min of meer 'formele zaken', zoals: huisvesting, verzekeringen, inschrijven bij scholen en huisarts, aanvragen van een DUO lening en het vinden van een passend inburgeringstraject, gezinshereniging, invullen formulieren etc.

Ontwikkeling GVA-locatie Zijlweg 245

De gemeente huurt vanaf januari 2016 de locatie Zijlweg 245 om deze in te zetten voor het zogenoemde Gemeentelijk Versnellingsarrangement (GVA). Dit is een arrangement tussen COA en gemeente Haarlem, waarbij statushouders in de gemeente worden gehuisvest en meetellen voor de huisvestingstaakstelling, maar financieel vallen onder de regeling verstrekkingen asielzoekers van het COA. Het arrangement voor de statushouder geldt voor 2 jaar vanaf het verkrijgen van de verblijfsstatus. Daarna is de gemeente verantwoordelijk voor definitieve huisvesting en de mogelijke financiële ondersteuning vanuit de bijstandswet.

Aan de Zijlweg zijn 68 statushouders in de leeftijd tussen 18 en 27 jaar gehuisvest met de GVA-regeling. De gemeente krijgt van het COA een vergoeding voor de woonkosten en huur van de locatie. De statushouders krijgen eet- en kleedgeld vanuit het COA. Huur en verzekeringen zijn voor hen betaald.

Naast de statushouders zijn op de bovenverdieping 'reguliere Haarlemse studenten' gehuisvest, de benedenverdieping van de locatie wordt door de eigenaar verhuurd aan een bureau dat zich richt op het huisvesten van arbeidsmigranten, momenteel Polen. Het pand is enigszins verouderd en zeer sober qua inrichting.

De gemeente organiseert sociale begeleiding voor de statushouders op locatie. Naleving van wettelijke regels ten aanzien van huisvesting ten aanzien van o.a. veiligheid, hygiëne en het toezicht op naleven van huisregels en huurcontract door de andere bewoners valt onder verantwoordelijkheid van de verhuurder.

Haarlem was de eerste gemeente in Nederland die de GVA in de praktijk uitvoerde. We hebben de nadelen van de kinderziektes en het niet kunnen leren van eerdere locaties ervaren:

- Het idee was dat de statushouders die hier gingen wonen geselecteerd werden op basis van studiemotivatie en -capaciteiten. Doordat de selectie door het COA niet is uitgevoerd als bedacht, zijn er verwachtingen die onderling van bewoner tot bewoner verschillen.
- De afgelopen maanden is gebleken dat er onvoldoende was bereikt op alle aspecten rond het idee van deze GVA-locatie voor de verschillende bewoners. Ook was er onvoldoende inzet door de eigenaar en verhuurder op diens verantwoordelijkheden.
- Wij hebben ingezet op de noodzakelijke verbeteringen. GGD, brandweer en gemeente hebben inspecties uitgevoerd. Hierop hebben we hernieuwde afspraken gemaakt met de verhuurder, de sociaal beheerders en de technisch beheerder. Middels een plan van aanpak wordt gestuurd op naleving van deze afspraken.
- In samenwerking met o.a. de GGD, de huisarts van bewoners van de GVA locatie, sociaal beheerder, Politie, Vluchtelingenwerk, Kontext, COA en de gemeente zijn knelpunten in kaart gebracht en geadresseerd. Meest dringende zaken zijn opgelost, van overige zaken wordt werk gemaakt.

Haarlem

Dit heeft er ook toe geleid dat er nadrukkelijk wordt ingegrepen wanneer de sociaal beheerders van mening zijn dat een bewoner bijzondere zorg en aandacht nodig heeft. Ook met het oog op het doorplaatsen van betrokkenen naar een reguliere woning in de stad. Hiermee willen we voorkomen dat betrokkenen geïsoleerd raken en/of overlast in hun nieuwe woonomgeving veroorzaken.

- Voortkomend uit dit overleg zijn er ook enkele punten op het gebied van veiligheid en handhaving aan de orde gesteld. Dit heeft er onder andere toe geleid dat avondsurveillance wordt ingezet, dat er lik op stuk beleid gevoerd wordt ten aanzien van bewoners die wangedrag vertonen.

Samen met de sociaal beheerders en betrokken vrijwilligers van Hotel de Koepel & Co werken wij vanuit de gemeente aan een gestructureerd opbouw van activiteiten en inzet om deze groep jonge statushouders beter te kunnen ondersteunen en activeren. Partners als Vluchtelingenwerk, COA, SportSupport, de GGD, de wijkagent en anderen ondersteunen ons actief.

We werken zowel aan groepsgerichte voorlichting en activiteitsaanbod als aan persoonsgerichte ontwikkeling. Hiertoe zijn alle woonachtige statushouders gesproken. Het gaat om van alles: in harmonie samenwonen, activerende dagbestedingsactiviteiten, voortgang van het inburgeringstraject, het matchen van taalmaatjes, scholing / studie, doorstroming naar vervolghuisvesting, veiligheid en hygiëne, mogelijke inzet voor fysieke en geestelijk welzijn, werk etc. En vooral om voorbereiding op het zelfstandig kunnen leven in Haarlem.

Gevolg versnelde sluiting De Koepel door COA

Zoals u weet sluit het COA De Koepel binnen afzienbare tijd. Eind augustus zijn er 57 personen die status hebben gekregen en gekoppeld zijn aan Haarlem woonachtig in De Koepel. Een deel is al bezig met het opbouwen van een toekomst in Haarlem.

Het college zoekt naar mogelijkheden om deze groep statushouders in Haarlem te huisvesten. Wij denken hierbij aan extra inzet op GVA-regeling en zoeken hiervoor geschikte locatie(s) en aanvullende afspraken met het COA. Wij doen dit vanuit menselijk oogpunt, voor het behalen van onze huisvestingstaakstelling, voor het bevorderen van integratie en participatie van deze groep Haarlemse statushouders, vanuit financiële overwegingen, en voor behoud van de inzet van de vrijwilligers van met name Hotel de Koepel en de samenwerkende kerken.

Bij een extra locatie voor een GVA-regeling is het idee dat deze minimaal tot zomer 2017 kan gelden, liefst nog langer. Dan ontstaat er ruimte voor doorstroming naar vervolgwoningen, waaronder de woningen die wij realiseren op het Delftplein.

Omdat de mogelijkheden voor huisvestingslocaties in onze stad beperkt zijn en de termijn waarop een en ander moet worden gerealiseerd kort, houdt het college er ook rekening mee dat de aan Haarlem gekoppelde statushouders vanuit De Koepel eerst worden verhuisd naar een COA-azc in de regio.

We zijn met COA en betrokken partijen in gesprek om ook in die situatie zo goed als mogelijk de groep statushouders voor te bereiden op het moment dat zij terugkeren naar Haarlem, en op hun integratie in en participatie aan de Haarlemse samenleving. Wij denken hierbij aan dat zij alvast kunnen deelnemen aan het participatieverklaringstraject en het behoud van de opgezette doorlopende leerlijn voor taalontwikkeling, maatschappelijke oriëntatie en inburgering.

Gezondheidszorg

De GGD heeft vanuit haar regierol binnen de gezondheidszorg in onze regio op ons verzoek een regiegroep 'gezondheidszorg statushouders' ingericht. Aanleiding was onder meer de benodigde aandacht voor de bewoners van de Zijlweg 245 als het gaat om sociaal-psychische hulpverlening en voorlichting over zaken als persoonlijke hygiëne, drugsgebruik en de gezondheidszorg in Nederland. In de regiegroep worden ook signalen en thema's nu besproken rond de hele groep statushouders in Haarlem.

Dankzij deze inzet zijn er betere afspraken gemaakt en is informatie gedeeld hoe en naar wie de huisarts kan doorverwijzen na het stellen van indicaties. Ook geeft Brijder Verslavingszorg nu voorlichting aan de bewoners over de risico's van middelengebruik. Tevens kunnen signalen vanuit betrokken vrijwilligers in de regiegroep besproken worden. Zo ontstaat er een schakel tussen de inzet en vragen van vrijwilligers en professionele inzet.

Onderwijs

Kinderen van vluchtelingen in de basisschoolleeftijd melden zich op de Internationale Taalklas (ITK), waar zij de basisvaardigheden van het Nederlands leren. De jongeren die voortgezet onderwijs moeten volgen, melden zich aan bij de Internationale Schakelklas (ISK). De benodigde onderwijshuisvesting voor ITK en ISK is gerealiseerd. De leerlingen ontvangen onderwijs in kwalitatief goede schoolgebouwen en de scholen zijn voldoende toegerust voor hun taken. Doordat er geen vluchtelingen in de Boerhaavekliniek zijn opgevangen door het COA hebben beide onderwijsvoorzieningen voldoende capaciteit tot hun beschikking. Vanwege de toestroom van statushouders hebben de scholen niet veel overcapaciteit.

Gemeenten, COA, VO en Nova College in de regio's Midden- en Zuid-Kennemerland en Meerlanden hebben afspraken gemaakt voor de financiering van opleidingsarrangementen van VO en MBO. De arrangementen richten zich op onderwijs te bieden aan vluchtelingen en statushouders op het niveau dat passend is voor hun ontwikkelingsniveau en dat zij aankunnen, het zo snel mogelijk kunnen participeren in de Nederlandse samenleving en het voortijdig schoolverlaten door deze doelgroep te bestrijden en de risico's hierop te minimaliseren.

Haarlem

Werk en inkomen: invulling motie 30 ‘werk is de beste inburgering’

Tijdens de gemeenteraadsvergadering op 12 november 2015 werd motie 30 ‘werk is de beste inburgering’ aangenomen. Deze was ingediend door D66, PvdA, CDA, CU en GroenLinks Haarlem. De motie luidt als volgt:

College wordt verzocht, om naast het plan voor huisvesting voor statushouders, een plan te maken voor het begeleiden naar werk waarbij al vanaf het moment dat een statushouder in Haarlem komt wonen wordt gestart met de begeleiding naar werk; daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande trajecten voor andere werkzoekenden, zodat er geen sprake is van oneerlijke concurrentie of verdringing op de arbeidsmarkt; te onderzoeken of onze regio kan aansluiten bij de pilot in de regio Eindhoven, zodat bij huisvesting van statushouders ook gekeken wordt naar hun kansen op de regionale arbeidsmarkt.

Voor de begeleiding naar werk van statushouders sluiten we aan op de gemeentelijke koers voor alle ontvangers van een bijstandsuitkering, zoals verwoord in het visiedocument ‘Koersdocument Werk en Inkomen’. Dit betekent automatisch ook dat onze inzet nu voor statushouders nieuw is ten opzichte van statushouders die voorheen in Haarlem werden gehuisvest.

We maken bij het begeleiden van statushouders richting werk zoveel als mogelijk gebruik van reguliere trajecten en participatiemiddelen en -instrumenten en bestaande contracten, zoals het inzetten van (tijdelijke) loonkostensubsidie, jobcoaching, scholingsvouchers, no-riskpolis, ondersteuning bij leer-werktrajecten, beschut werkplaatsen, etc. Zo ook nieuwe mogelijkheden vanuit de inzet van een instrument als ‘de regel vrije zone’ en het loslaten van het rigide toepassen van sollicitatieplicht. Indien nodig zetten we ook onze instrumenten preventief in bij statushouders waarbij wij verwachten dat die mogelijk een beroep gaan doen op de bijstandsuitkering, maar die nu nog gebruik maken van de financiële ondersteuning vanuit het COA.

Bij de afdeling Inkomens Dienstverlening (IDV) van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is een team van medewerkers specifiek ingericht voor de statushouders. Zij beantwoorden hun vragen op het gebied van scholing, werk en inkomen en beoordelen aanvragen voor inzet van instrumenten en trajecten vanuit ons participatiebeleid. Ook kijken zij of aanbod en initiatieven niet de verplichte inburgering in de weg staan. Hierbij houden zij rekening met de individuele achtergrond, kennis, niveau en vaardigheden en dergelijke van de statushouder.

We houden rekening met dat er vaak sprake is van trauma’s, geen beschikking over eigen middelen, en grote stress door zorg over achterblijven gezinsleden. Er kan sprake zijn van grote problemen hebben met focus, concentratie en lange termijn beslissingen, vergelijkbaar met de effecten door stress door armoede. Er zijn statushouders die mentaal weerbaar zijn en veerkracht tonen. Er zijn ook mensen bij die hun trauma of stress niet of nauwelijks aankunnen. Er zijn mensen bij die goed gekwalificeerd zijn en taalvaardig zijn, en er zijn mensen bij die analfabeet zijn in hun eigen taal en niet eens lagere school in het thuisland hebben genoten.

Het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt voor statushouders vergt maatwerk op lokaal niveau. Vanuit het begrip 'ken je klant' vragen wij specifieke informatie uit bij partners als COA-Noord Holland, VluchtelingenWerk Noordwestholland en de sociaal beheerders op onze GVA-locatie Zijlweg. Bij deze uitvraag is ook gekeken naar formats van andere gemeenten, waaronder de in de motie genoemde gemeente Eindhoven. De verkregen informatie nemen wij op in ons gemeentelijk administratiesysteem als aanvulling op de via COA-landelijk en IND doorgegeven dossiers van de statushouders. Ons 'team statushouders' selecteert hierop kandidaten bij verzoeken van werkgevers en onze gecontracteerde partners Paswerk en Agros, die mensen uit de bijstand toeleiden naar werk of leerwerktrajecten.

In Nederland vinden mensen het snelst en vaakst werk via sociale netwerken. Een statushouder krijgt niet vanzelf een sociaal netwerk. Met de eerdergenoemde inzet van Haarlemmaatjes werken statushouders aan het opbouwen van hun sociale netwerk een zo ook aan de mogelijkheden voor het verkrijgen van werk. Samen met diverse partijen in de stad werken wij ook aan nieuwe trajecten. Het gaat hierbij in de regel om ondernemers of sociale initiatiefnemers die kansen zien in het arbeidspotentieel van statushouders. Het Werkgeversservicepunt zal met name een rol spelen in het adviseren en ondersteunen van werkgevers / ondernemers. Uitgangspunt is bij trajecten te streven naar 50/50 inzet op 'werkzoekenden uit het bijstand bestand' en 'statushouders' om verdringing op de arbeidsmarkt en oneerlijke concurrentie te voorkomen.

Voorbeeld van een nieuw traject is Pippa's Kookcafé, waarbij een groep statushouders en werkzoekenden uit het bijstandsbestand stap voor stap worden toegeleid naar een zelfstandige baan in de Haarlemse horeca. Een ander voorbeeld is dat NovaCollege en zorgorganisatie SHDH dit nieuwe studiejaar beginnen met opleidingsprogramma's van 2 en 3 jaar om mensen op te leiden tot werknemer in de zorg op MBO-3 niveau, inclusief uitzicht op een arbeidscontract bij SHDH. Nog een voorbeeld is dat Spaarnelanden gestart is om mensen die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt werkstageplekken en participatiebanen aan te bieden. Statushouders die een uitkering hebben of die naar verwachting zullen gaan krijgen, komen hiervoor ook in aanmerking. Selectie en ondersteuning vindt plaats via onze partners Pasmatch en Agros.

Het college monitort de voortgang en resultaten van de inzet op toeleiding van 'nieuwe' statushouders naar scholing en/of werk door kwartaalrapportages van onze gecontracteerde partners Paswerk en Agros en door rapportages vanuit het 'team statushouders', Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Er is gesproken met de accountmanager die de pilot Regio Eindhoven coördineert. Het doel van de pilot was om door middel van actieve bemiddeling tussen statushouders en werkgevers, vacatures op te halen en statushouders op die manier sneller aan het werk te helpen. Daarbij was het de bedoeling om de huisvesting van statushouders te koppelen aan werkgelegenheid en talent. Er namen 50 statushouders deel aan het project. De pilot heeft haar targets niet behaald. Ongeveer 4 personen hebben een baan en 8 personen hebben een meeloopstage.

Haarlem

Op basis van het inzicht dat de pilot in de regio Eindhoven niet succesvol lijkt te zijn, heeft het college besloten hierbij niet aan te sluiten. Daarnaast geeft de regiovoerder Noord-Holland van het COA bij ons aan dat er ook in COA vestigingen in Noord Holland bij koppeling van statushouders aan gemeenten rekening wordt gehouden met de arbeidsmarkt en kansen daarop.

Invulling motie 7 ‘inzet vrijwillige mensenrechtenambassadeurs’

Hieronder gaat het college in op de motie 7 die werd ingediend door D66, PvdA, CDA, CU tijdens de behandeling van de programmabegroting 2016. De motie luidt:

College wordt verzocht om te onderzoeken of vrijwillige mensenrechten-ambassadeurs van vluchtelingenkomst, die de taal en het referentiekader van de aanwezige asielzoekers kennen, kunnen worden ingezet in het ondersteuningsprogramma van bewoners van de Koepel; In de vorm van een pilot vrijwillige mensenrechtenambassadeurs van vluchtelingenkomst in te zetten bij de maatschappelijke begeleiding van statushouders; Daarbij een samenwerking aan te gaan met vertegenwoordigers van (Haarlemse) vluchtelingenorganisaties; Financiële dekking hiervoor te zoeken binnen de PM post voor huisvesting en maatschappelijke begeleiding van statushouders.

Mede aanleiding voor de motie is probleemsignalering vanuit Vluchtelingen Organisaties Nederland (VON) richting het Rijk omtrent de onveiligheid die sommige asielzoekers binnen de opvang ervaren i.v.m. hun andere geloofsovertuiging, seksuele geaardheid, et cetera.

Het college geeft in brede zin invulling aan de motie door vanuit het 'Sociaal programma statushouders' activiteiten te ondersteunen die aandacht bieden aan de geschetste problematiek en thematiek rond mensenrechten, veiligheid, discriminatie en vrijheid bij en voor statushouders. En wij zetten hierbij ervaringsdeskundigen in, die ook als ambassadeurs kunnen worden gezien van mensenrechten.

Het college heeft onderzoek gedaan door onder vertegenwoordigers van onder meer COA, VluchtelingenWerk, vrijwilligers van Hotel de Koepel, de welzijnsorganisaties, coördinatoren van project Cocktail, de Somalische zelforganisatie Haarlem en omstreken (SSHO), de samenwerkende kerken en de GGD navraag te doen. Ook zijn enkele gesprekken met statushouders hierover gevoerd. Hierbij zijn vragen gesteld of zij signalen van onveiligheid, discriminatie en/of onvrijheid bij vluchtelingen en/of asielzoekers in Haarlem herkennen/kennen.

Een nuance die wij horen is, dat het moeilijk te achterhalen is of er zaken spelen rond onveiligheid, discriminatie en/of onvrijheid bij vluchtelingen en/of statushouders. Dit komt omdat bij hen hieromtrent rond vaak sprake is van taboe, wantrouwen ten opzichte van overheidsinstanties, onzekerheid en gevoel van onveiligheid. Mogelijk is er sprake van een zeer geringe meldingsbereidheid. Onze partners geven ook aan aandacht te hebben voor de thematiek van veiligheid, discriminatie en vrijheid en de verschillen van opvatting bij mensen met andere culturele achtergronden.

Er is inzet op de Haarlemse COA-locaties: medewerkers hebben instructies over hoe hier mee om te gaan en kennen de wegen naar de hulpverlening of ondersteuning. Tevens geldt het 'ken je bewoner' principe, waarbij vroegtijdige signalering en preventief handelen kernpunten zijn.

Het participatieverklaringstraject dat VluchtelingenWerk aanbiedt, is specifiek opgesteld om statushouders beeld te geven bij en bewust te laten worden van de verschillen tussen de eigen cultuur en normen en waarden van het thuisland en de cultuur en normen en waarden in Nederland. Daarbij gaat het om acceptatie van en het actief kunnen omgaan met die verschillen. Thema's zijn onder meer vrijheid van geloof, gelijkheid van man en vrouw, vrijheid van seksuele geaardheid. Een module is specifiek gericht op de mensenrechten en de betekenis daarvan in Nederland. De trainers zijn ervaringsdeskundigen met een verleden als vluchteling, die zich uitspreken als voorstander van de mensenrechten en dit ook door hun ervaring en didactische vermogen kunnen overdragen aan nieuwe Haarlemmers. Vluchtelingenwerk maakt onder meer gebruik van methodieken en functie eisen aan trainers die zijn opgesteld door ProDemos (Huis voor Democratie en Rechtstaat).

De eerder genoemde 'Haarlemmaatjes', die statushouders actief begeleiden bij hun integratie, krijgen workshops van ervaringsdeskundigen over het signaleren van problemen bij statushouders op het gebied van veiligheid, discriminatie en vrijheid.

Vanuit de partners wordt aangegeven dat het reëel is dat LHBT-vluchtelingen en statushouders de sociale kaart niet goed kennen in Nederland en soms niet goed weten hoe ze moeten omgaan met de vrijheden die Nederland kent. Het maatjesproject COCKtail, dat vanuit onder meer COC Haarlem-Kennemerland wordt georganiseerd, besteedt hier op informele, laagdrempelige wijze aandacht aan.

Een groep met een statushouder afkomstig uit Eritrea, coördinatoren van Hotel de Koepel, vrijwillige ervaringsdeskundigen met kennis van Eritrea en de sociaal beheerders is gestart met laagdrempelige activiteiten voor zowel de jonge mannen als vrouwen uit Eritrea die de GVA-locatie Zijlweg 245 wonen. Doel is, nadat de vertrouwensrelatie met deze bewoners tot stand is gekomen, de activiteiten stap voor stap uit te bouwen tot een empowerment programma, waarbij zelfredzaamheid, individuele vrijheid en gelijkheid in Nederland thema's zijn.

De Somalische zelforganisatie (SSHO) start eind september activiteiten om statushouders uit Eritrea te adviseren en te coachen over thema's als cultuurverschillen, dagelijkse omgangsvormen, de gelijke positie van elk individu, de democratische samenleving, en hoe je daar als persoon uit Eritrea in Haarlem op kan aanpassen. De SSHO en bovengenoemde groep stemmen hun activiteiten op elkaar af.